

Jan Decyk

"Confitemini Domino, quoniam bonus : księga pamiątkowa dedykowana śp. Księdzu profesorowi Adamowi Durakowi SDB (1949-2005), red. Jacek Nowak, Warszawa 2007 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 45/2, 206-209

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

pytania, dlaczego nie poruszono takich czy innych kwestii. Można sądzić, że ogólne wskazania mogą być także pomocne w bardziej szczegółowych aplikacjach.

Ważnym atutem książki jest obfite odwoływanie się do nauczania biblijnego oraz Kościoła, a zwłaszcza J a n a P a w ł a II. Trzeba dodać, mając na względzie inne publikacje, iż autor zna je w stopniu wyjątkowo szerokim. Zresztą jest jego gorącym i kompetentnym propagatorem. Zwłaszcza odwoływanie się do Pisma św. czyni książkę bardziej przystępną i komunikatywną. Wskazania na społeczne treści biblijne będzie mieć zapewne także znaczenie w całym odbiorze mszalne Liturgii Słowa.

Interesująca i bardzo twórcza jest zestawiona bibliografia, tak w płaszczyźnie źródłowej jak i bibliograficznej. Szkoda, że nie umieszczono w niej wszystkich pozycji z przypisów czy tekstu (s. 16, 37, 55, 75, 139). W tekście nie występują skróty dokumentów Soboru Watykańskiego II, chyba, że z założenia przyjmuje się ich znajomość. Pytania budzą niekonsekwencje w opisach bibliograficznych (np. „Ateneum Kapłańskie” czy „Nauczanie papieskie”). To pewne wymagania formalne, ale godne uwagi, gdyż także wpisują się w całość prezentowanej książki.

Trzeba z uznaniem powitać pojawienie się pracy ks. T. B o r u c k i, profesora Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie i jednocześnie wybitnego znawcę katolickiej nauki społecznej oraz społecznego przepowiadania Vaticanum II oraz papieży XX wieku, a szczególnie J a n a P a w ł a II. Stanowi ona ważny znak w procesie posługi katolickiej nauki społecznej w konfesjonale, a w dalszej perspektywie wobec konkretnych osób oraz różnych społeczności, wspólnot i organizacji. Owo natchylenie społeczne jest oczekiwane w całym Kościele powszechnym. Zresztą współczesna rzeczywistość stawia tutaj zupełnie nowe wymagania, czasem wręcz zaskakujące, które winny z czasem być poddane bardziej systematycznej i szczegółowej analizie teologicznej, zwłaszcza z pozycji teologii moralnej. Omawiana propozycja studyjna dotyczy ważnego wycinka życia osobowego i społecznego chrześcijan. Należy wyrazić nadzieję, iż praca ta będzie ważną i praktyczną pomocą w tych procesach, w których życie społeczne stawia konkretne wymagania etyczno-moralne.

Bp Andrzej F. Dziuba

Confitemini Domino, quoniam bonus, Księga Pamiątkowa dedykowana śp. Księdzu profesorowi Adamowi Durakowi SDB (1949-2005), red. ks. Jacek Nowak, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2007, ss. 575.

Przed dwoma laty (24 czerwca 2005) niespodziewanie odszedł do Pana ks. prof. dr hab. Adam D u r a k, salezjanin, pracownik naukowo-dydaktyczny Wydziału

Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Pomimo kłopotów zdrowotnych, wprowadzał w spotkania z ludźmi serdeczną i radosną atmosferę. Przy tym cieszył się powagą naukową, dydaktyczną i organizacyjną w Uniwersytecie. Kilkakrotnie pełnił funkcję prodziekana na Wydziale Teologicznym UKSW, był członkiem Komisji liturgicznej Episkopatu Polski, przez dłuższy czas pełnił rolę przewodniczącego sekcji liturgistów polskich. O jego dorobku naukowym i dydaktycznym świadczy chociażby fakt, że miał kilkunastu doktorantów; niektórych z nich wypromował, inni zdobyli i zdobywają swoje dyplomy później.

Dobrze się więc stało, że ukazała się Księga Pamiątkowa poświęcona Zmarłemu Liturgiście, Naukowcowi, Koledze. Redakcji podjął się kierownik sekcji liturgicznej Wydziału Teologicznego UKSW, ks. prof. dr hab. Jacek Nowak, który we Wprowadzeniu napisał o ks. A. Duraku: *Sprawie liturgii oraz liturgice był oddany bez granic (...) Dzięki właśnie tej pasji ukierunkowanej ku hermeneutyce liturgicznej utworzył pierwszą w Polsce katedrę hermeneutyki liturgicznej (...) W jego publikacjach, ale również i dyskusjach, dostrzegano się wielkiego znawcę przedmiotu* (s. 11).

Recenzowana pozycja jest pracą zbiorową, w której oprócz wymienionego wprowadzenia znajduje się krótki życiorys Zmarłego, napisany przez jego współbrata – salezjanina, kaznodzieję liturgii pogrzebowej i obecnego prorektora UKSW – ks. prof. dr hab. Henryka Skorowskiego oraz 30 artykułów autorstwa naukowców – teologów z różnych środowisk naukowych i dydaktycznych Polski. W większości są to liturgiści; wszyscy liturgiści ze środowiska Alma Mater ks. A. Duraka, a także ze środowiska KUL (ks. Cz. Krakowiak, ks. T. Syczewski) oraz krakowskiego (ks. S. Koperek, J. Superson). Wśród autorów znajdują się też nazwiska wykładowców pracujących w seminariach duchownych (Gościkowo-Paradyż, Płock, Łowicz, Ołtarzew – Pallotyni). Na uwagę zasługuje obecność w gronie autorów ks. Manlio Sodiego z Włoch, a także naukowców z innych dziedzin: teologii biblijnej, moralnej i duchowości, w tym bpa A. Dziuby. Jest też kilka tekstów autorstwa abiturientów rozpoczynających swoją naukową pracę pisarską.

Zestaw artykułów otwiera tekst ks. B. Nadolskiego, znanego profesora liturgisty, emerytowanego pracownika Wydziału Teologicznego UKSW, którego łączyły szczególnie więzi współpracy z ks. A. Durakiem. Ks. B. Nadolski podejmuje problem tradycji w liturgii, przypomina aktualne jej rozumienie oraz znaczenie rozumienia tradycji dla sprawowania liturgii współcześnie. Refleksję nad rolą tradycji autor powiązał z problemem identyczności chrześcijańskiej.

Ciekawą pozycję zamieszcza w Księdze Pamiątkowej znawca historii liturgii ks. S. Koperek, który przedstawia historię polskich mszalików. Powołując się na prekursorów ruchu odnowy liturgicznej (druga połowa XIX w. i pierwsza połowa XX w.), ukazuje troskę o sposób uczestniczenia we Mszy świętej wyrażającą się

poprzez przekłady tekstów liturgicznych na języki ojczyste. Omawia poszczególne mszaliiki, wydawane przez żarliwych apostołów życia liturgicznego, ukazując żywotność oraz przydatność tych mszalików dla wspólnoty Kościoła.

Bardzo interesujący jest też artykuł ks. Cz. Krakowiaka, który przedstawia problem inkulturacji liturgii w świetle Synodu Biskupów dla Afryki i adhortacji apostoelskiej Jana Pawła II *Ecclesia in Africa*. Autor podkreśla, że nie można nie doceniać wartości kultur rodzimych w głoszeniu Ewangelii. Problem inkulturacji, znany w Kościele od dawna, obecnie nabiera szczególnego znaczenia. *Ewangelizacja – pisze ks. Cz. Krakowiak – nie niszczy autentycznych wartości w kulturach ludzkich, akceptuje je, na nich się opiera i je rozwija* (s. 223). Prezentowany artykuł ma swoją szczególną aktualność, przedstawia bowiem uwarunkowania ewangelizacji i inkulturacji liturgii w krajach afrykańskich.

Warto zwrócić uwagę na tekst ks. K. Koneckiego z Włocławka, profesora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, który swój artykuł poświęcił modlitwom za zmarłego prezbitera w Mszale Pawła VI. Podejmując ten temat niejako przywołał bliskość ze zmarłym Kapłanem, do którego wszystkie artykuły w symboliczny sposób się odnoszą. Autor przeprowadził dokładną analizę treści modlitw, z których między innymi wynika prośba o Boże miłosierdzie i nawiązanie do życia ziemskiego zmarłego prezbitera.

Nie można też pominąć wkładu do Księgi Pamiątkowej ks. S. Urbąńskiego, profesora teologii duchowości, wieloletniego dziekana Wydziału Teologicznego UKSW, z którym ks. A. Durakowa łączyła dobra współpraca. Przedstawił on artykuł o duchowości wychowania według s. Urszuli Ledóchowskiej, w którym podkreśla wierność s. Urszuli Jezusowemu Sercu oraz jej przykład skłaniający inne siostry ze zgromadzenia do wytrwałości w naśladowaniu cnót Boskiego Serca. W Nim bowiem objawia się życie chrześcijańskie, świętość i życie wieczne. Jezusowe Serce – według Świętej – daje nadzieję wiecznego życia. Na potwierdzenie autor cytuje wypowiedź św. Urszuli, tak bardzo nawiązującą do okoliczności wydania Księgi Pamiątkowej poświęconej ks. A. Durakowi: *Tobie Jezu polecam swoją ostatnią godzinę życia, spraw niech spokojnie usnę śmiercią na Twym Boskim Sercu. W Tobie Panie zaufalam, nie będę zawstydzona na wieki* (s. 551).

Oprócz omawianych artykułów, wiele innych jeszcze wartościowych pozycji, zawartych w recenzowanej książce, zasługuje na lekturę. Oto tytuły niektórych z nich: *Eucharystia Paschą Chrystusa i Kościoła; Znaczenie świątyni jerozolimskiej; Ikona jako wyraz bizantyjskiej duchowości przebóstwienia; Świecy w liturgii; Liturgia i jej znaczenie wychowawcze; Triduum Paschalne w świetle Listu Okólnego Kongregacji Kultu Bożego „O przygotowaniu i obchodzeniu świąt paschalnych”;* *Tajemnica Miłosierdzia w piątej Modlitwie eucharystycznej; Błogosławieństwa związane ze wspomnieniem świętych; Jezus Chrystus polityk: wczoraj i dziś;* i inne.

Księgę Pamiątkową zamyka Bibliografia prac Księdza Profesora Adama Duraka SDB, która liczy 140. pozycji, opublikowanych w latach 1982-2003.

Omawiana pozycja jest bardzo wartościową, teologiczno–naukową książką, która zawiera cenne artykuły wybitnych naukowców.

Myśląc o jej ewentualnym drugim wydaniu w przyszłości, warto by teksty, poświęcone tak różnym zagadnieniom, połączyć w grupy tematyczne: na przykład, pojęcie liturgii; przestrzeń liturgiczna; zagadnienia z historii liturgii; teksty Mszału Pawła VI, Miłosierdzie Boże; Eucharystia głoszeniem misterium paschalnego i inne. Drugie wydanie Księgi Pamiątkowej mogłoby być uzupełnione przez artykuły Kolegów – Liturgistów – Profesorów, bardzo znanych, cenionych przez ks. A. Duraka i ceniących Zmarłego Kolegę, których w tym wydaniu zabrakło.

Prezentowana pozycja spotka się z pewnością z zainteresowaniem wśród liturgistów (profesorów i studentów) i będzie inspiracją do nowych naukowych badań teologicznych.

Ks. Jan Decyk

Ks. Zdzisław Janiec, *Komunikacyjny wymiar liturgii*, Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu, Sandomierz 2006, ss. 351.

Ks. Zdzisław Janiec jest kapłanem diecezji sandomierskiej, pracuje jako adiunkt na Wydziale Teologicznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Studia specjalistyczne, najpierw w zakresie teologii pastoralnej, potem liturgiki odbył na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jego praca doktorska została opublikowana w formie książki pt. *Formacja eucharystyczna młodzieży*, Lublin 1994. Ks. Janiec swoje zainteresowania naukowo-badawcze pogłębiał także podczas rocznego pobytu w Papieskim Instytucie Liturgicznym św. Anzelma w Rzymie.

Książka *Komunikacyjny wymiar liturgii* jest jego rozprawą habilitacyjną. Na jej strukturę składają się: karta tytułowa, spis treści, wykaz skrótów, bibliografia – obejmująca działy: źródła, dokumenty Kościoła i księgi liturgiczne, literatura przedmiotu i literatura pomocnicza – oraz wstęp, zasadniczy korpus rozprawy podzielony na sześć rozdziałów, wreszcie zakończenie, aneks i *résumé* w językach włoskim i niemieckim.

We Wstępie autor wprowadza czytelnika w problematykę pracy oraz objaśnia jej strukturę. W sposób syntetyczny prezentuje wybrane zagadnienia z teorii komunikacji interpersonalnej, przedstawiając różnorodne jej modele, ze szczegól-